

Vroeger is voorbij, wij trekken voort. Ha ha

David Jones is dood, hoor ik op de radio. David Jones? O, Davy Jones. Een olijk hoofd, met grote tanden. Een pagekapsel. Een tamboerijn. Onwillekeurig zing ik een liedje dat ik me herinner van het schoolplein:

Hey, hey, we're the Monkees

De Monkees zijn zo goed

*Alleen die kleine Davy
die poept nog in zijn broek...*

Ik grinnik. En ik roep mezelf tot de orde. Het is ongepast, het is niet aardig. En het is niet terecht.

David Jones was kort van stuk maar een luierbaby was hij niet. Hij was het centrum van The Monkees. Die waren in 1965 niet alleen het Amerikaanse antwoord op The Beatles, met David Jones als een soort Paul McCartney en Mike Nesmith als een variatie op John Lennon, ze brachten rust. Ook in Nederland waren ze op de televisie, ze huppelden rond in een serie vol slapstick op hippiebasis. Er werd elke week massaal naar gekeken, door iedereen. En niemand die zei dat het niet deugde.

De meeste ouders in die jaren hadden het niet op de leren jacks en de grote bek van Beatles, Rolling Stones, Outsiders en andere enge opgeschoten jongens. Maar die Monkees, dat was wat anders. Opriuid waren ze niet. Provocatie was ze vreemd. Ze hadden wel lang haar, maar „het is tenminste schoon”. En hun muziek? Die was zoet en vrolijk. Heel anders dan „die herrie” van The Beatles of dat smerige ‘Wild Thing’ van The Troggs.

Ik was acht, negen jaar oud. Met The Monkees kreeg ik het surrealisme met de paplepel ingegoten. Dat is een vorm van geluk.

Nu is mijn meest geliefde Monkee gestorven en het eerste wat er in me opkomt is een liedje dat hem te kakken zet.

Zo erg is het niet, Davy Jones merkt er niks van. Maar het is een vreemde impuls: vroeger is weg, wij trekken voort. Ha ha, wat is dat verleden onnozel. Toch?

De troebele verhouding van vroeger met nu beheerst ook de film *Young Adult*, van Jason Reitman. (Voor hem is vroeger verre van weg. Gaat het over hem, dan komt het verleden altijd ter sprake, want hij is de zoon van Ivan Reitman, die van de legendarische *Ghost Busters*-films. Jason wil er vast wel eens vanaf. Maar: *Who you gonna call?*)

Young Adult begint als een doorsnee filmkomedie over een verlopen vrouw die terugkeert naar de provincieplaats waar ze eens het de mooiste en populairste meisje was.

Ze snakt ernaar om als vanouds bewonderd en begeerd te worden. Bovendien: ze zullen daar vast steil achterover slaan van haar stadse manieren, haar valse krullen en haar carrière. Kat in 't bakkie, denkt ze.

Maar het verleden is voorbij en de verlepte schoolprinses telt niet meer. En zo ontwikkelt *Young Adult* zich tot een snerpend verhaal over de laatste snik van een vrouw die moet inzien dat ze haar tijd heeft gehad. De tijd haalde haar in en het leven is niet van plan haar te brengen waar ze recht op dacht te hebben.

Hoe zal ze zich redden?

Het antwoord hoor ik in *Na de zondeval*, een stuurs toneelstuk uit 1964 van Arthur Miller dat Eric de Vroedt overdwars durfde te regisseren – hardvochtig en radeloos.

De hoofdpersoon heet Quentin (zoals de gevangenis, is dat toeval?), maar hij is herkenbaar Arthur Miller. Hij onderneemt een reis naar het einde van de nacht: hij gaat terug naar vroeger, om uit te pluizen wat hem heden ten dage bezielt. De optelsom van zijn leven blijkt verre van paradijselijk. Hij begeeft zich in zijn verleden als de man die hij is geworden. Dat betekent hommeles, van het soort van *Young Adult*.

Wat moet hij met de spoken van toen? Zij begrijpen hem niet. Hij kan niets met hen aan. En de rest is weerzin.

Pauze. We happen naar adem. Terug, de zaal in. Meer. Nu is *Na de zondeval* gewijd aan het echec van Millers tweede huwelijk, met Marilyn Monroe. Haar verhaal schuift over dat van hem. Ook zij vocht, fataler dan hij, met haar verleden. Daarom kon ze met hem niet leven, kon ze niet leven. Ze vraagt om zijn hulp.

En dan zegt hij die ene zin, de verlossing, voor mij de mooiste regel uit het stuk. Quentin beveelt Marilyn, Maggie heet ze hier: „Zie je eigen haat en leef!” Voor haar is het te laat, maar hij redt er zichzelf mee.

Met vroeger moet hoe dan ook worden afgerekend. Vroeger is voorbij.

Joyce Roodnat

De foto's zijn afkomstig van de film Young Adult. De afbeelding toont een scène uit de film met Saoirse Ronan en Timothée Chalamet.

Van The Monkees kreeg ik het surrealisme met de papelepel ingegoten

Fedja van Hûet en Karina Smulders in 'Na de Zondeval' Foto Jan Versweyveld

